

оцінює правозастосовник конкретні діяння, зіставляючи їх з передбаченими нормою права діями або бездіяннями.

Метод моделювання може також бути використаний у кримінології й адміністративній деліктології.

Питання методики аналізу й прогнозування злочинності та адміністративної деліктності стали підніматися в юридичній літературі все частіше. Однак не можна не відзначити поверхневого характеру деяких з опублікованих по цій проблемі робіт, викладу питань дослідження злочинності у відриві від конкретної статистичної інформації про злочинність, населення, соціально-економічних і інших факторів, що впливають на злочинність.

Крім того, як нам представляється, давно назріло питання про застосування в сфері деліктології, основним об'єктом вивчення якої слід визнати деліктність та фактори, що впливають на неї, найбільш прогресивних методів дослідження, зокрема методів моделювання, для опису, пояснення й передбачення змін деліктності. Застосування методів моделювання для дослідження злочинності й адміністративної деліктності пов'язане з необхідністю використання кількісних заходів, математичного підходу до цієї проблеми й повинне ґрунтуватися на погляді на злочинність як на динамічну соціальну систему, що характеризується певними параметрами.

УДК 342.922

Гончарук С. Т., к.ю.н., професор,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Розвиток України як демократичної, соціальної, правової держави, в центрі якої знаходиться людина як найвища соціальна цінність, її прагнення до Європейської інтеграції вимагають якнайшвидшого реформування правової системи, запровадження надійних гарантій дотримання прав і свобод громадян. Особливо актуальним в цьому плані є проведення реформи адміністративного права, що слугує правовим інструментом реалізації прав, свобод та інтересів громадян у сфері публічного управління. Це стосується і частини адміністративно-правових норм, які регулюють провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Стаття 247 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) передбачає обставини, що виключають провадження у справі про адміністративне правопорушення, а саме:

- відсутність події і складу адміністративного правопорушення;
- недосягнення особою шістнадцятирічного віку;
- неосудність особи, що вчинила протиправне діяння;
- вчинення дії в стані крайньої необхідності або необхідної оборони;
- видання акта амністії, який усуває адміністративну відповідальність;
- скасування акта, що встановлює адміністративну відповідальність;
- закінчення строку давності накладення адміністративного стягнення;
- наявність щодо даної справи відповідної постанови компетентного органу про накладення адміністративного стягнення, про закриття справи, про підозру у кримінальному провадженні;
- смерть особи, щодо якої було розпочато провадження.

Більшість перерахованих обставин певною мірою уже передбачені в різних статтях КУпАП. Це стосується, зокрема, обставин, пов'язаних з віком та неосудністю особи, що вчинила протиправне діяння, вчинення дії в стані крайньої необхідності або необхідної оборони, пропущення строків давності накладення адміністративного стягнення та ін. Проаналізуємо ці обставини більш детально.

Відсутність події і складу адміністративного правопорушення вдало, на наш погляд, об'єднані в один логічний ряд. Етимологічне значення терміну «подія» пов'язане з відбуттям певного явища, в нашому випадку - факту правопорушення. Така подія може бути обумовлена як усвідомленими діяннями, так і не залежати від волі і бажання особи. З цього приводу логічніше було б вживати термін «факт» правопорушення. Водночас відсутність факту правопорушення автоматично означає і відсутність складу правопорушення. Під юридичним складом адміністративного проступку, зазвичай, розуміють визначену адміністративно-правовими нормами сукупність ознак, що характеризують зовнішню і внутрішню сторони правопорушення і дають можливість кваліфікувати певне діяння саме як те чи інше конкретне адміністративне правопорушення. Ці ознаки інтегруються в чотирьох складових елементах, а саме: об'єкті, об'єктивній стороні, суб'єкті та суб'єктивній стороні. Відсутність будь-якого із названих елементів логічно кореспондується з відсутністю факту правопорушення.

З наявністю окремих елементів юридичного складу правопорушення в тій чи іншій мірі тісно пов'язані деякі інші обставини, що виключають провадження у справі про адміністративне правопорушення. Зокрема це стосується таких обставин, як недосягнення особою шістнадцятирічного віку та неосудність особи, що вчинила протиправне діяння. Стосовно першої обставини доцільно було б зазначити, що недосягнення особою 16-річного віку стосується саме моменту вчинення правопорушення.

А неосудність особи, що вчинила протиправне діяння, стосується часу вчинення правопорушення та часу винесення постанови у справі.

Вчинення протиправної дії в стані крайньої необхідності або необхідної оборони обумовлені положеннями ст.ст. 18 та 19 КУпАП, які виключають можливість настання адміністративної відповідальності в таких випадках. Водночас ці обставини скоріше є підставою для припинення адміністративного провадження, а не виключають його. Адже дані обставини потрібно з'ясовувати в процесі уже розпочатого провадження в справі.

Видання акта амністії, який усуває адміністративну відповідальність та скасування акта, що встановлює таку відповідальність, також скоріше торкаються питання припинення провадження у справі про адміністративне правопорушення та звільнення особи від адміністративної відповідальності.

Закінчення строків, передбачених ст. 38 КУпАП, стосуються строків давності накладення стягнення, яке не може бути накладено пізніше двох місяців з дня вчинення або виявлення проступку. Якщо справи підвідомчі для розгляду судом, такий строк визначається у три місяці.

Наявність щодо певної справи відповідної постанови компетентного органу про накладення адміністративного стягнення, про закриття справи, про підозру у кримінальному провадженні об'єднує різні обставини, що стосуються передусім припинення (закриття) адміністративного провадження. Окремі з цих обставин визначені законом не досить чітко. Зокрема, більшість постанов у справах про адміністративні правопорушення пов'язані з накладенням адміністративних стягнень, хоч ця стадія не завжди є заключною у таких провадженнях. Застосування переважного числа інших обставин, що виключають провадження у справі, як правило, закінчуються винесенням постанови про закриття справи.

Обставина, пов'язана зі смертю особи, щодо якої було розпочато провадження, також стосується припинення провадження та закриття справи.

Таким чином, формулювання у майбутньому кодексі про адміністративні проступки окремих обставин, що виключають провадження у справі про адміністративне правопорушення, потребує певних уточнень.

Література

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – Додаток до № 52. – Ст. 1122.